

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 176/2015-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Stopka, JUDr. Blendovský, JUDr. Strapáč, PhD., s. r. o., Potočná 2835/1 A, Čadca, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Petra Strapáča PhD., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 170/2010, za účasti Okresného súdu Žilina, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 170/2010 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 170/2010 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 190,58 € (slovom stodeväťdesiat eur a päťdesiatosem centov) na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Stopka, JUDr. Blendovský, JUDr. Strapáč, PhD., s. r. o., Potočná 2835/1 A, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. augusta 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 170/2010 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka je účastníčkou súdneho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 8 C 170/2010 ako žalobkyňa, v ktorom sa proti žalovanej obchodnej spoločnosti domáha z titulu náhrady škody zaplatenia sumy 1 572,37 € s príslušenstvom.

Z dôvodu, že sťažovateľka zastáva názor, že postupom okresného súdu došlo v dôsledku jeho nečinnosti v napadnutom konaní k porušeniu ňou označeného základného práva, podala ústavnému súdu sťažnosť, ktorú odôvodňuje takto:

„Dňa 25. 05. 2010 bol na Okresný súd Žilina podaný návrh na začatie konania... V predmetnej právnej veci bol dňa 15. 06. 2010 vydaný platobný rozkaz, voči ktorému podal odporca dňa 16. 07. 2010 odpor. Dňa 11. 01. 2011 bola zo strany sťažovateľky prostredníctvom jej právneho zástupcu na Okresný súd Žilina doručená urgencia, aby súd

konal, keďže od podania odporu uplynula doba dlhšia ako 6 mesiacov a vo veci neboli vykonané žiadne ďalšie úkony. Následne súd nariadil termín pojednávania na deň 22. 06. 2011. Toto pojednávanie bolo dňa 22. 06. 2011 odročené na neurčito, a to za účelom predvolania svedkov. Dňa 12. 03. 2013 bola súdu zo strany sťažovateľky doručená žiadosť o neodkladné vytýčenie pojednávania a konanie vo veci, keďže odo dňa posledného pojednávania uplynulo už 21 mesiacov a súd vo veci nekoná a spôsobuje tak vo veci subjektívne prieťahy.

Vzhľadom na skutočnosť, že súd na túto žiadosť nereagoval a termín pojednávania nevytýčil, sťažovateľka súdu doručila k rukám predsedu súdu sťažnosť na prieťahy v konaní datovanú k 04. 04. 2013. Následne súd nariadil termín pojednávania na deň 15. 05. 2013. Toto pojednávanie uskutočnené dňa 15. 05. 2013 bolo odročené na neurčito za účelom zabezpečenia výsluchu svedkov. Dňa 31. 05. 2013 bolo sťažovateľke doručené vyjadrenie predsedu Okresného súdu Žilina k jej sťažnosti na prieťahy v konaní datované k 22. 05. 2013. V tomto vyjadrení predseda Okresného súdu Žilina konštatuje, že sťažnosť je dôvodná, činnosť súdu považuje za neefektívnu, čím došlo k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a že procesnú aktivitu súdu nemožno hodnotiť ako činnosť smerujúcu efektívne k meritórnemu rozhodnutiu veci v primeranom čase. Následne sťažovateľka dňa 03. 10. 2013 doručila súdu opakovanú urgenciu, keďže aj napriek opakovaným urgenciám a konštatovaniu predsedu súdu o subjektívnych prieťahoch v predmetnej veci súd i naďalej nekonal. Zo strany sťažovateľky bola opätovne prostredníctvom jej právneho zástupcu na Okresný súd Žilina doručená sťažnosť na prieťahy v konaní k rukám predsedu súdu datovaná k 26. 02. 2014. Následne súd vytýčil ďalšie pojednávanie na termín 14. 04. 2014, ktoré bolo opäť odročené na neurčito. Dňa 14. 04. 2014 bolo sťažovateľke doručené vyjadrenie predsedu Okresného súdu Žilina k jej sťažnosti na prieťahy v konaní datované k 03. 04. 2014. V tomto vyjadrení predseda Okresného súdu Žilina konštatuje, že sťažnosť je dôvodná. Nečinnosť súdu v období od 15. 05. 2013 do 14. 04. 2014, teda po dobu 11 mesiacov považuje sťažovateľka za opätovné subjektívne prieťahy v konaní...

Odo dňa podania návrhu na začatie konania 25. 05. 2010 sa teda i napriek opakovaným urgenciám v predmetnej veci uskutočnili tri pojednávania, a to dňa

22. 06. 2011, dňa 15. 05. 2013 a dňa 14. 04. 2014. Posledné pojednávanie uskutočnené dňa 14. 04. 2014 bolo opätovne odročené na neurčito a doposiaľ nebol vytýčený ďalší termín pojednávania, čo vzhľadom na časový odstup medzi jednotlivými pojednávaniami možno považovať za opätovný zrejmy priesťah v konaní.“

Z obsahu sťažnosti ďalej vyplýva, že podľa jej názoru daná vec nie je „nadmerne“ zložitá, svojím postupom nezapríčinila vzniknuté priesťahy v namietanom konaní, a preto zastáva názor, že okresný súd nepostupoval v tomto konaní dostatočne efektívne, keďže jeho postup ani po viac ako štyroch rokoch nevedol k odstráneniu stavu jej právnej neistoty.

Na základe už uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 170/2010 bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, aby prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priesťahov a aby jej priznal finančné zadostučinenie v sume 1 500 € a úhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd sťažnosť, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní, predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí a uznesením č. k. II. ÚS 176/2015-12 z 18. marca 2015 ju podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

Následne spolu s prípisom č. k. II. ÚS 176/2015-17 zo 14. apríla 2015 ústavný súd doručil predsedovi okresného súdu sťažnosť a uznesenie č. k. II. ÚS 176/2015-12 z 18. marca 2015, ktorým prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie, a vyzval ho, aby sa

k sťažnosti písomne vyjadril a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Podpredseda okresného súdu na výzvu ústavného súdu vo svojom vyjadrení č. 1 SprS 187/2015 z 1. júna 2015 (doručenom ústavnému súdu 3. júna 2015) okrem iného uvádza:

„Konanie je skutkovo náročné, avšak podľa názoru predsedu súdu, ktorý sa vyjadril aj vo vybavení sťažnosti nie je celkom primeraná, avšak bola zapríčinená procesnými prekážkami, nemožnosťou zabezpečenia výsluchu navrhnutých svedkov, ktorých vypočutie je dôležité pre zistenie skutkových okolností vzniku úrazu. Bez náležitého vykonania dokazovania nie je možné vo veci rozhodnúť. Vo veci súd nariadil ohliadku, ktorú doposiaľ nevykonal. Nepochybne aj pri celkovej zaťažnosti sudcu, sú určité obdobia poznačené neodôvodnenou nečinnosťou.

Personálna situácia na Okresnom súde v Žiline je spojená so zaťažením sudcom zvýšeným nápadom, ktorý sa od vymenovania sudcu do funkcie zvýšil 2,5-krát, neumožňuje efektívne riešenie. So sudcom bolo vykonaných viacero pohovorov s upozornením na povinnosť plniť si jeho povinnosti a bol podaný návrh na disciplinárne konanie.

Pokiaľ by aj Ústavný súd SR vzhliadol v postupe Okresného súdu Žilina neodôvodnené prietahy v konaní, navrhujem, aby Ústavný súd SR priznal sťažovateľke primerané zadoštučinenie so zreteľom na uplatňovanú výšku nárokov, kedy neistota spôsobená sťažovateľke postupom súdu, by mala byť väčšia ako škoda, o ktorej má súd rozhodnúť.“

Podpredseda okresného súdu spolu s vyjadrením zaslaným ústavnému súdu prípisom č. 1 SprS 187/2015 z 1. júna 2015 zaslal ústavnému súdu aj vyjadrenie zákonného sudcu z 25. mája 2015, ktorý v ňom okrem iného uvádza: *„Vec 8 C 170/2010 som prejednal na pojednávaniach konaných 22. 6. 2011, 15. 5. 2013 a 14. 4. 2014. Vec je skutkovo zložitá, špecifická v tvrdenom mechanizme spôsobenej škody, keď škoda mala nastať pri vystupovaní poškodenej z lyžiarskeho vleku. Prekážky postupu v predchádzajúcom priebehu konania tvorila nedostupnosť navrhnutých svedkov včítane zamestnanca lanovky, pri fluktuácii zamestnancov a tvrdenej práci v zahraničí. Je pravdou, že pojednávanie*

14. 4. 2014 bolo odročené za účelom ohliadky na mieste samom vo vhodnom období roka a k tejto dosiaľ nedošlo pre nepravidelný klimatický priebeh v zimnom období 2014 – 2015 a prekážky v materiálno-technickom zabezpečení súdu.

Je namieste skonštatovať, že vec bola objektívne vybavovaná po dlhšiu dobu, než ako by mohla byť vybavovaná pri možnosti výhradnej pozornosti súdu, a ak vo veci vznikajú prietahy, tak objektívneho charakteru pre okolnosti, na ktoré tiež ďalej poukazujem.“

Vec prerokujúci sudca vo svojom vyjadrení ďalej podrobne popísal dôvody, ktoré mu dlhodobo bránia vybavovať mu pridelené veci a ktoré súvisia s personálnymi problémami a zvýšeným nápadom vecí na okresnom súde.

Prípisom č. k. II. ÚS 176/2015-23 z 3. júna 2015 ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby oznámila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenie okresného súdu č. 1 SprS 187/2015 z 1. júna 2015, ako aj vyjadrenie zákonného sudcu z 25. mája 2015 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska. Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 10. júna 2015 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a v zastúpení sťažovateľky skonštatovala, že „[z]výšený nápad akéhokoľvek súdu a sudcu súdu nemôže byť v žiadnom prípade na ujmu účastníka konania, túto skutočnosť ani účastník konania neovplyvňuje a preto je zřejmé, že i za prietahy, ktoré sú spôsobené z takýchto dôvodov zodpovedá konkrétny súd“.

Právna zástupkyňa sťažovateľky ďalej poukázala na skutočnosť, že „nápad na Okresnom súde v Žiline je rozdeľovaný rovnomerne a delený medzi jednotlivými sudcami, takže každý sudca je rovnomerne zaťažovaný a medzi pojednávania v tejto veci sú neúmerné, nezdôvodniteľné, pri systematickej práci nemožné prietahy, nakoľko medzi prvým a druhým pojednávaním bolo temer 2 roky, potom opäť 1 rok a ku dnešnému dňu čo je vyše roka opäť nebol vytýčený termín pojednávania. Takéto prietahy sú teda celkom jednoznačne subjektívneho charakteru, nemôžu byť ospravedlnené ani náročnosťou veci, ani zvýšeným nápadom sudcu.“.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a podpredsedu okresného súdu, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich argumentáciou dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práv podľa označeného článku ústavy. Poukazujúc na povahu predmetu posúdenia, ktorý je určený povahou v sťažnosti namietaného porušenia označených práv sťažovateľky, ústavný súd nepovažuje ústne pojednávanie ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie veci (m. m. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03), a preto ďalej konal bez nariadenia ústneho pojednávania.

II.

Z obsahu sťažnosti, priložených písomností, vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 8 C 170/2010.

Dňa 25. mája 2010 bol okresnému súdu podaný návrh, ktorým sa sťažovateľka domáhala zaplatenia sumy 1 527,37 € s príslušenstvom z titulu náhrady škody.

Platobným rozkazom č. k. 8 Ro 122/2010-23 z 15. júna 2010 okresný súd zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľke ňou požadovanú sumu, ako aj uhradiť jej trovy konania.

Dňa 16. júla 2010 žalovaná doručila okresnému súdu prostredníctvom faxu odpor proti označenému platobnému rozkazu, ktorý následne 19. júla 2010 doplnila predložením jeho originálu.

Uznesením z 25. augusta 2010 okresný súd vyzval žalovanú, aby v stanovenej lehote zaplatila súdny poplatok za podanie odporu proti platobnému rozkazu.

Dňa 11. januára 2011 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky označené ako „*Urgencia*“, ktorým ho upozornila, že vo veci nekoná.

Dňa 25. februára 2011 okresný súd nariadil pojednávanie na 22. jún 2011 a zároveň vyzval žalovanú, aby v určenej lehote doplnila adresy svedkov označených v odpore.

Dňa 24. marca 2011 žalovaná odpovedala na výzvu okresného súdu a doplnila adresy ňou označených svedkov.

Dňa 16. mája 2011 a 8. júna 2011 bolo okresnému doručené ospravedlnenie dvoch svedkov predvolaných na nariadené pojednávanie.

Dňa 22. júna 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd vypočul sťažovateľku a niektorých svedkov s tým, že pojednávanie bolo odročené na neurčito „za účelom znovu predvolania účastníkov a... neprítomných svedkov...“.

Dňa 12. marca 2013 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky označené ako „*Žiadosť*“, ktorým poukázala na nečinnosť okresného súdu v trvaní 21 mesiacov a žiadala o nariadenie termínu pojednávania.

Dňa 5. apríla 2013 okresný súd nariadil pojednávanie na 15. máj 2013.

Dňa 9. mája 2013 okresný súd dožiadal [REDAKOVANÉ] o súčinnosť pri zisťovaní aktuálnej adresy pobytu svedka [REDAKOVANÉ], ktorý neprevzal predvolanie zaslané mu na adresu trvalého pobytu v označenej obci.

Dňa 15. mája 2013 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd vypočul svedkyňu [REDAKOVANÉ], pojednávanie odročil na neurčito „za účelom zabezpečenia výsluchu svedkov...“ a zároveň vyzval právneho zástupcu žalovanej, aby v lehote 15 dní prostredníctvom klientky zistil, kde sa zdržiava ňou navrhnutý svedok [REDAKOVANÉ].

Dňa 4. októbra 2013 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky označené ako „*Urgencia*“, v ktorom žiada, aby okresný súd vo veci konal.

Dňa 18. marca 2014 okresný súd nariadil pojednávanie, ktorého termín určil na 14. apríl 2014.

Dňa 14. apríla 2014 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd vypočul svedka [REDAKOVANÉ], uznesením zamietol návrh na dopočutie svedka [REDAKOVANÉ] a pojednávanie odročil na neurčito „za účelom vykonania obhliadky na mieste samom po predbežnom preskúmaní vhodného obdobia“.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o nároku sťažovateľky na náhradu škody, ktorá jej mala vzniknúť v dôsledku jej úrazu pri vystupovaní z lanovky. Obdobné spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, pričom k tejto problematike existuje v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov, a preto vec

sťažovateľky ústavný súd nepovažuje z právneho hľadiska za zložitú. Obsah súdneho spisu sp. zn. 8 C 170/2010 v zásade nepotvrďuje ani nadmernú faktickú zložitost' predmetnej veci, aj keď je potrebné prihliadnuť na skutočnosť, že pre rozhodnutie v merite veci je potrebné zistiť skutkové otázky výsluchom svedkov, účastníkov konania, ako aj vykonaním obhliadky na mieste samom, čo bezpochyby zvyšuje stupeň faktickej náročnosti veci, pričom tieto okolnosti nie sú spôsobilé odôvodniť opodstatnenosť doterajšej dĺžky namietaného konania.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právnou ani skutkovou zložitost'ou veci nemožno ospravedlňovať doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

2. Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu podľa ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľky ako účastníčky napadnutého konania, vychádzal z toho, že v posudzovanom prípade ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný postupovať podľa § 6 a § 120 ods. 1 OSP a vyvíjať všetko úsilie na súčinnosť so súdom tak, aby súd mohol o ochrane uplatneného práva rozhodnúť v súlade so zákonom a aj v primeranom čase. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje aj jeho procesná povinnosť prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností.

Zo správania sťažovateľky v preskúvanom konaní nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by negatívne ovplyvnili jeho doterajšiu dĺžku. Sťažovateľke preto nemožno pričítať podiel na stave veci, v akom sa vec nachádza v čase rozhodovania ústavného súdu o jej sťažnosti.

Pri hodnotení tohto kritéria ústavný súd prihliadol na aktívny prístup sťažovateľky, keď počas trvania napadnutého konania najprv vec prerokúvajúcemu sudcovi a následne aj predsedovi okresného súdu postupom podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len

„zákon č. 757/2004 Z. z.“) opakovane signalizovala existenciu zbytočných prieťahov v postupe okresného súdu. Sťažovateľka tak, využívajúc aj iné prostriedky spôsobilé aspoň čiastočne minimalizovať zbytočné prieťahy v postupe okresného súdu, mala snahu aj takto ovplyvniť, a tým skrátiť celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní (ako aj neprimeraná dĺžka konania) môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z obsahu sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 170/2010 ústavný súd zistil, že doterajší postup okresného súdu v priebehu napadnutého konania je poznamenaný obdobiami jeho ničím neodôvodnenej nečinnosti (obdobie august 2010 až jún 2011, jún 2011 až máj 2013, máj 2013 až apríl 2014, pričom od apríla 2014 je okresný súd opätovne nečinný), ktoré sú v rozpore s ústavnou požiadavkou prerokovania veci bez zbytočných prieťahov, pretože okresný súd v týchto obdobiach nevykonal žiadny relevantný úkon smerujúci k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky. Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že tieto obdobia nečinnosti okresného súdu mali rozhodujúci podiel na celkovom spomalení napadnutého konania, a tým aj na predĺžení stavu právnej neistoty sťažovateľky.

Ústavný súd neakceptoval argumentáciu okresného súdu uvedenú v prípise č. 1 SprS 187/2015 z 1. júna 2015, ktorou reagoval na sťažnosť sťažovateľky, kde vzniknuté prieťahy odôvodňuje aj s poukazom na nadmerné množstvo vybavovaných vecí a personálnu situáciu na okresnom súde. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už viackrát uviedol (napr. I. ÚS 23/03, I. ÚS 141/03, II. ÚS 153/06, III. ÚS 399/2011), že personálne problémy a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí

zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (m. m. I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02, III. ÚS 399/2011).

Ústavný súd po komplexom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľky, postupu okresného súdu poznamenaného viacerými opakovanými obdobiami jeho nečinnosti, zohľadňujúc pritom charakter a význam predmetu napadnutého konania, ako aj skutočnosť, že konanie nie je ani po piatich rokoch právoplatne skončené, rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu porušené a vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončená, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka domáhajúca sa vybavenia svojej záležitosti nachádza (bod 2 výroku tohto nálezu).

Sťažovateľka sa okrem vyslovenia porušenia označeného práva domáha aj priznania finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia.

Aj keď ústavný súd vyslovil porušenie sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné zaoberať sa aj vecnou opodstatnenosťou návrhu sťažovateľky na priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch za stav spôsobenej právnej neistoty, postupom orgánov verejnej moci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 1 500 €. Tento svoj návrh odôvodňuje s poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a s tým súvisiacim stavom svojej právnej neistoty.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na okolnosti daného prípadu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza

zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadňoval predovšetkým celkovú dĺžku konania okresného súdu (viac ako 5 rokov), prihliadol na viaceré dlhodobé obdobia nečinnosti okresného súdu, predmet sporu (rozhodovanie o náhrade škody v sume 1 527,37 € s príslušenstvom) jeho skutkovú a právnu zložitosť, jeho význam pre sťažovateľku, správanie sťažovateľky v posudzovanom období, ako aj na opakované upozornenia sťažovateľky na prieťahy v napadnutom konaní, ktorými sa aktívne podieľala na odstraňovaní stavu svojej právnej neistoty.

Vychádzajúc z komplexného posúdenia týchto skutočností, ústavný súd považoval v konkrétnych okolnostiach daného prípadu priznanie sumy 1 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu.

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka v sťažnosti pôvodne žiadala, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov konania v sume 190,58 € za dva právne úkony právnej pomoci – prípravu a prevzatie vecí a podanie sťažnosti ústavnému súdu podľa § 1 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). V stanovisku, ktorým sťažovateľka reaguje na písomné vyjadrenie okresného súdu, požaduje náhradu trov konania aj za tento úkon právnej služby

[§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky] v sume 79,76 € vrátane paušálnej náhrady niektorých hotových výdavkov (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľka tak celkovo žiada, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov konania v sume 286,30 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľky na úhradu trov konania prihliadol na skutočnosť, že tretí úkon právnej služby (stanovisko sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu) neobsahuje žiadne nové skutočnosti, ktoré by mohli prispieť k ďalšiemu objasneniu veci, a preto vynaloženie nákladov na tento úkon právnej služby účelne nevedlo k dosiahnutiu jej procesného úspechu v tomto konaní. Z uvedeného dôvodu ústavný súd úhradu za písomné stanovisko sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu sťažovateľke nepriznal.

V súvislosti s návrhom sťažovateľky na úhradu trov konania za úkony právnej služby – prípravu a prevzatie veci a podanie sťažnosti ústavnému súdu – ústavný súd konštatuje, že trovy konania požadované sťažovateľkou neprekračujú sumu, ktorá sťažovateľke patrí podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, a preto jej priznal úhradu trov konania v ňou požadovanej výške.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP; bod 4 výroku tohto nálezu).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2015